

http://www.dialogue.hu/01N/Neudecker_Az_egy_Isten_sok_arca.htm [10.06.06.]

Új forrás:

http://wesley.hu/sites/default/files/fajlok/iranyelvek._a_nostra_aetate_4._pontjanak_vegrehajtas_ahoz_1974.pdf

Irányelvek és útmutatások a „Nostra Aetate” című zsinati nyilatkozat 4. pontjának végrehajtásához Kiadta a Zsidósággal Való Vallási Kapcsolatok Szentszéki Bizottsága, Vatikán, 1974. december 1.

A magyar fordítás forrása: Reinhard Neudecker: Az egy Isten sok arca. Keresztény-Zsidó Párbeszéd Könyvtára 1., Magyar Keresztény-Zsidó Tanács - Mérleg kiadása, Budapest, 1992., p.111-116.

IRÁNYELVEK ÉS ÚTMUTATÁSOK A „NOSTRA AETATE” CÍMŰ ZSINATI NYILATKOZAT 4. PONTJÁNAK VÉGREHAJTÁSÁHOZ

A II. Vatikáni Zsinatnak „Az egyház viszonya a nem keresztény vallásokhoz” (*Nostra aetate*, 4) című, 1965. október 28-i nyilatkozata mérföldkő a zsidók és a katolikusok viszonyának történetében.

A zsinati kezdeményezést történelmi szempontból elsősorban meghatározó körülmény a visszaemlékezés volt a zsidók üldözésére és tömeges megsemmisítésére, amely Európában a II. világháború előtt és alatt bekövetkezett.

Bár a kereszténység a zsidó valláson belül jött létre, és tőle kapta hitének, valamint istentiszteletének lényegi elemeit, a kettejük közötti szakadék mégis mind mélyebbé és szélesebbé vált, s ez egymás teljes félreismeréséhez vezetett.

Kétezer év után, amelyre túlságosan is gyakran a kölcsönös értetlenség és a nyílt ellenségeskedés volt jellemző, a *Nostra aetate* nyilatkozat megnyitotta az utat a párbeszéd megindulásához vagy folytatásához, melynek célja egymás jobb megértése. Az azóta eltelt kilenc év alatt különböző országokban jónéhány kezdeményezés történt. Ezek hozzásegítettek annak mélyebb megértéséhez, hogy mely feltételek mellett jöhetnek létre és fejlődhetnek tovább zsidók és keresztények között új kapcsolatok. Most elérkezett a pillanat, hogy a zsinat irányelvei alapján, a tapasztalatokra támaszkodva néhány konkrét útmutatást adjunk, abban a reményben, hogy elősegítik a zsinati dokumentumban lefektetett célok megvalósítását. Tekintettel e dokumentumra, talán elég itt egyszerűen kijelenteni, hogy az egyházat és a zsidóságot összekötő szellemi kötelékek és történelmi kapcsolatok elítélik az antiszemitizmus és a diszkrimináció minden formáját, mert azok ellentétesek a kereszténység szellemével, de elítélendők önmagában már az emberi személy méltósága alapján is. Ezen túlmenően ezek a kötelékek és kapcsolatok arra is köteleznek, hogy igyekezzünk egymást mind jobban megérteni és újból megbecsülni. Konkrétan ez mindenekelőtt a következőt jelenti: a keresztények törekedjenek arra, hogy jobban megértsék a zsidóság vallásos tradíciójának alapvető összetevőit, és tanulják meg, hogy a zsidók által megélt vallási valóság mely alapvonásai lényegesek a zsidók saját felfogása szerint.

Ezek után az elvi megfontolások után álljon itt most néhány első javaslat ezeknek az elgondolásoknak az egyházi élet különböző szintjein történő gyakorlati megvalósítására, melyeknek célja, hogy egészséges fejlődésnek induljanak a katolikusok és zsidó testvéreik közötti kapcsolatok.

I. A párbeszéd

Az igazat megvallva, a zsidók és a keresztények közötti kapcsolat, már ahol egyáltalán létezik, alig jutott túl monológ szakaszán; annál is fontosabb tehát, hogy meginduljon a párbeszéd.

A párbeszéd feltételezi azt a kívánságot, hogy kölcsönösen megismerjük egymást, továbbá, hogy ezt a megismerést továbbfejlesszük és elmélyítsük. A párbeszéd kiváló eszköz arra, hogy jobban megértsük egymást és mélyebben tudatosuljon saját tradíciónk gazdagsága. Különösen érvényes ez a zsidó-keresztény párbeszédre. A párbeszéd másik feltétele, hogy tiszteletben tartsuk a másik fél sajátosságait, különösen, ami hitét és vallási meggyőződéseit illeti. Az egyház lényegéhez tartozik, hogy Istentől kapott küldetésének megfelelően hirdesse Jézus Krisztust a világnak (*Ad gentes*, 2). A Jézus Krisztus melletti tanúságtétel a zsidókkal szemben nem keltheti az agresszivitás látszatát; ezért a katolikusoknak feladatuk úgy élni és hitüket hirdetni, hogy következetesen tiszteletben tartsák mások vallási szabadságát, mint ahogy ezt a II. Vatikáni Zsinat tanítja (a *Dignitatis humanae* című nyilatkozatban). Hasonlóképpen igyekezniük kell megérteni, hogy a zsidó lélek számára – éppen mert oly magasztos és tiszta fogalma van az isteni transzcendenciáról – miféle nehézségeket okoz a megtestesült Ige titka. Ha igaz az, hogy ezen a területen még mindig széles körű a bizalmatlanság, s ennek oka a múltban keresendő, akkor a keresztényeknek el kell ismerniük, hogy ezért részben ők a felelősek, és a jövőre nézve ebből gyakorlati következtetéseket kell levonniuk. A testvéri párbeszéden kívül támogatni és ösztönözni kell a szakemberek összefüveteleit is, hogy tanulmányozzák azokat a sokrétű problémákat, amelyek a zsidóság és a kereszténység alapvető meggyőződéseivel függenek össze. Ha partnerünket még akaratlanul sem akarjuk megbántani, akkor ehhez nélkülözhetetlen a szellemi nyitottság és a szellemi horizont tágassága, a bizalmatlanság saját előítéleteinkkel szemben, valamint a tapintat és az óvatosság. Adott esetben, ha lehetséges és mindkét fél úgy kívánja, ajánlatos az imádságban, a csendes elmélkedésben találkozni Isten színe előtt, ami elősegíti, hogy kialakuljon az alázat, valamint a szív és a lélek nyitottsága, amely nélkülözhetetlen önmagunk és a másik mélyebb megismeréséhez. Alkalmat adhatnak a közös imára az olyan különösen nagy ügyek, mint az igazságosság és a béke.

II. A liturgia

Mint ismeretes, a keresztény és a zsidó liturgia között kapcsolatok vannak. A zsidó liturgiát, akárcsak a keresztény liturgiát, az istenszolgálatnak és az istenszeretetből fakadó emberszeretetnek az életben való közössége határozza meg, ahogyan az a liturgiában megvalósul. A zsidó-keresztény kapcsolatok szempontjából különleges jelentőséggel bír a liturgikus élet közös elemeinek (imaszövegek, ünnepek, rítusok) ismerete. Törekednünk kell annak jobb megértésére, hogy melyek az Ószövetség saját és maradandó értékei (vö. *Dei Verbum*, 14-15), mert az Ószövetség mit sem veszít értékéből, még az Újszövetség fényében történő későbbi értelmezés által sem, amely egyébként teljes értelmét megadja. A kettő sokkal inkább kölcsönösen megvilágítja és

értelmezi egymást (uo., 16). Ez annál is fontosabb, mivel a keresztények a liturgikus reform következtében mind többször találkoznak ószövetségi szövegekkel. A bibliai szövegekhez fűzött magyarázatoknak a kereszténység eredeti jellegének háttérbe szorítása nélkül kell megfelelő megvilágításba helyezniük az ígéretek értelmében a hitünk és az Ószövetség között fennálló kontinuitást. Hisszük, hogy ezek Krisztus első eljövetele óta beteljesedtek – miközben éppúgy igaz, hogy még csak várunk végső beteljesülésükre, ami az idők végezetén Krisztus dicsőséges eljövetelkor fog bekövetkezni. Ami a liturgikus szövegeket illeti, ügyelni kell, hogy a szentbeszéd igazságos értelmezést adjon, főleg azokról a helyekről, amelyek látszólag a zsidó népet mint olyant tüntetik fel rossz színben. Arra kell törekednünk, hogy a keresztény népet megtanítsuk, miként juthat el, e szövegeket helyesen értelmezve, ezek igazi értelméhez, és miként fedezheti föl jelentőségüket a mai hívők számára. A bibliai szövegek fordításával megbízott bizottságoknak különös figyelmet kell fordítaniuk az olyan kifejezésekre vagy egész fejezetekre, amelyeket a nem kellőképpen tájékozott keresztények tendenciózusan félreérthetnek. Természetesen nem arról van szó, hogy meg kell változtatni a Biblia szövegeit, de a liturgikus célokra készített fordításnak igenis az a feladata, hogy kiemelje egy szöveg tulajdonképpeni értelmét,[131] méghozzá az exegétikai kutatások figyelembevételével.

III. Tanítás és nevelés

Az elmúlt évek során – bár még nagy munka áll előttünk – sikerült jobban megértenünk a zsidóságot önmagában és a kereszténységhez való viszonyában egyaránt. Mindez az egyház tanításának, a tudósok vizsgálódásainak és kutatómunkájának köszönhető, valamint a párbeszédnek is, már ahol létrejött. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni a következő tényeket:

- Az Ó- és az Újszövetségben ugyanaz az Isten szólal meg, aki „a két szövetség könyveinek sugalmazója és szerzője” (*Dei verbum*, 16).
- Krisztus és az apostolok korában a zsidóság nagyon összetett képződmény volt, amely irányzatok, szellemi, vallási, szociális és kulturális értékek egy egész világát foglalta magában.
- Az Ószövetséget és a ráépülő zsidó tradíciót nem állíthatjuk szembe az Újszövetséggel úgy, mintha a zsidó hagyomány csupán az igazságosság, a félelem és a törvényesség vallása lenne, amelyből hiányzik az istenszeretetre és a felebaráti szeretetre való felszólítás (vö. MTörv 6,5; Lev 19,18; Mt 22,34-40).
- Jézus, akárcsak apostolainak és tanítványainak nagy része, a zsidó nép szülötte volt. Amikor Messiásként, Isten Fiaként nyilatkoztatta ki magát (vö. Mt 16,16), s egy új üzenetet, az evangéliumot hirdette, Jézus mindig azt vallotta, hogy a korábbi kinyilatkoztatást teljesíti be. És bár Jézus tanítása valami mélységesen újat hozott, mégis újra meg újra az Ószövetség tanítására hivatkozott. Az Újszövetséget mélységesen meghatározza az Ószövetséghez fűződő viszonya. Ezért a II. Vatikáni Zsinat kijelenti: „Isten tehát, a két szövetség könyveinek sugalmazója és szerzője, bölcsen úgy rendezte, hogy az Újszövetség benne rejtőzzék az Ószövetségben, az Ószövetség viszont az Újszövetségben táruljon fel” (*Dei verbum*, 16). Jézus is használta kora rabbijainak tanítási módszereit.
- Jézus perének és halálának a körülményeiről ezt mondja a zsinat: „nem lehet megkülönböztetés nélkül minden akkori zsidónak vagy éppen a mai zsidóságnak rovására írni azt, amit övele kinszenvedésekor műveltek” (*Nostra aetate*, 4).

- A zsidóság története nem ér véget Jeruzsálem lerombolásával. A zsidók ezután saját vallási tradíciót hoztak létre, amely vallásos értékekben nagyon gazdag, még ha ennek – hitünk szerint – Krisztus után mélységesen más értelme van is.
- A prófétákkal és Pál apostollal együtt „várja az egyház azt a csupán Isten előtt ismeretes napot, amikor a népek mind együtt könyörögnek Istenhez, és »egy szívvel szolgálnak neki« (Szof 3,9)” (*Nostra aetate*, 4).

Az ezekkel a kérdésekkel kapcsolatos információk a keresztény tanítás és oktatás minden szintjét érintik. Az információs eszközök között különleges jelentőségük van:

- a hitoktatási kézikönyveknek;
- a történelmi munkáknak;
- a tömegkommunikációs médiumoknak (sajtó, rádió, film, televízió).

Ezeknek az eszközöknek a hatásos alkalmazásához elengedhetetlen az iskolai, a szemináriumi, valamint az egyetemi oktatók és nevelők elmélyült képzése.

Támogatni kell a zsidósággal és a zsidó-keresztény kapcsolatokkal összefüggő problémák tudományos kutatását, különösen az exegézis, a teológia, a történelem és a szociológia területén. Felkérjük a katolikus egyetemeket és kutatóintézményeket, valamint az önálló szakembereket, hogy lehetőség szerint más hasonló keresztény intézményekkel együttműködve segítsék elő ennek a problémának a megoldását. Ahol csak lehet, tanszékeket kell nyitni a zsidóság tanulmányozására, és bátorítani kell az együttműködést a zsidó tudósokkal.

IV. Szociális és közösségi kezdeményezések

Az Isten képmására teremtett emberi személy értékének tudatos hirdetése része az Isten ígéjén alapuló zsidó és keresztény hagyománynak. Ebből következően az egy Isten iránti szeretetnek át kell alakulnia embereket szolgáló hathatós cselekedetté. Zsidóknak és keresztényeknek a próféták szellemében készségesen együtt kell működniük, hogy elősegítsék az igazságosságot és a békét helyi, nemzeti és nemzetközi szinten.

Ez a közös cselekvés elősegítheti egymás jobb megismerését és megbecsülését.

Zárásmegjegyzés

A II. Vatikáni Zsinat megmutatta az utat, miként valósítható meg elmélyült testvériség zsidók és keresztények között. Addig azonban még hosszú út áll előttünk.

A zsidók és a keresztények kapcsolatainak problémája az egyháznak mint olyannak az ügye, mert miközben „saját titkáról elmélkedik”, Izrael misztériumával találkozik. Ennek tehát ott is maradandó jelentősége van, ahol nincsenek zsidó hitközségek. Ennek a problémának ökumenikus oldala is van: amikor a keresztények visszatérnek az Ószövetségen alapuló hitük forrásához és eredetéhez, ez része a Krisztusban mint szegletköben való egység keresésének is. E téren az egyház és az egyházi tanítás fegyelmi rendjén belül, ahogyan azt a tanítóhivatal képviseli, a püspököknek kell a megfelelő pasztorális kezdeményezést a kezükbe venniük. Így például országos vagy regionális szinten bizottságokat vagy titkárságokat fognak felállítani vagy szakértőt

fognak kinevezni azzal a megbízással, hogy a gyakorlatban is valósítsa meg a zsinat utasításait és az ehelyütt előadott indítványokat.

Az egész egyház vonatkozásában VI. Pál pápa 1974. október 22-én felállította „A Zsidósággal Való Vallási Kapcsolatok Bizottságát”, amely összeköttetésben áll a Keresztény Egység Titkárságával. Ennek a különleges bizottságnak – adott esetben más keresztényekkel együttműködve – erősítenie és ösztönöznie kell a zsidók és a katolikusok közötti vallási kapcsolatokat. Emellett, megbízatásának keretein belül, minden érdekelt grémiumnak rendelkezésére kell állnia, hogy ellássa őket információkkal, és a Szentszék útmutatásaival összhangban segítse őket feladataik megvalósításában. A Bizottság arra törekszik, hogy a zsinat útmutatásait megfelelően és hathatósan megvalósítva továbbfejlessze ezt az együttműködést.

[131] Így János evangéliumában „a zsidók” kifejezés a szövegkörnyezettől függően olykor „a zsidók vezetőit” vagy „Jézus ellenségeit” jelöli - jobb, ha ezekkel a kifejezésekkel fordítjuk az evangélista gondolatát, mert így elkerülhetjük azt a látszatot, hogy a zsidó nép egészéről van szó. Másik példa a „farizeus” és a „farizeusság” kifejezések, amelyeknek ma teljességgel pejoratív jelentésük van.